

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
Факультет музичного мистецтва
Кафедра хорового диригування та академічного співу

ХОРОЗНАВСТВО

програма та навчально-методичні матеріали до курсу
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності
025 «Музичне мистецтво»,
ОП «Хорове диригування»

Харків, 2024

УДК 78.087.68(073.034)
X 80

Друкується за рішенням науково-методичної ради ХДАК
(протокол № 13 від 29.04.2024 р.)

Рецензенти:

Коновалова І. Ю., доктор мистецтвознавства, доцент, зав. кафедри теорії та історії музики Харківської державної академії культури,

Іванова Ю.М., кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри хорового та оперно-симфонічного диригування Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського

Укладач:

В. В. Воскобойнікова, кандидат мистецтвознавства, старший викладач кафедри хорового диригування та академічного співу Харківської державної академії культури

X 80

Хорознавство : програма та навч.-метод. матеріали до курсу для здобувачів першого (бакалавр.) рівня вищої освіти, спец. 025 «Музичне мистецтво», освітньої програми «Хорове диригування» / М-во культури та інформ. політики України, Харків. держ. акад. культури, Ф-т музичного мистецтва, Каф. хорового диригування та академ. співу ; [уклад. В. В. Воскобойнікова]. Харків : ХДАК, 2024. 17 с.

Зміст курсу розкриває теоретичні основи курсу хорознавства в історичному, теоретичному та методичному аспектах. Для викладачів, бакалаврів спеціальності 025 «Музичне мистецтво», освітньо-професійної програми «Хорове диригування», слухачів системи підвищення кваліфікації та післядипломної освіти.

УДК 78.087.68(073.034)

© Харківська державна академія культури, 2024 р.
© Воскобойнікова В. В., 2024 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 02 Культура і мистецтво	Обов'язкова
Кількість розділів – 2	Спеціальність 025 Музичне мистецтво Освітня програма: Хорове диригування	Рік підготовки:
Загальна кількість годин – 90		3-й
		Семестр
		6-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних: 2 год; самостійних: 3 год.	Рівень вищої освіти: бакалавр	Лекції
		20
		Семінарські
		10
		Практичні
		Самостійна робота
		60
Індивідуальні завдання:		
Вид контролю:		
екзамен		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 1/3

2. Мета і завдання навчальної дисципліни

Хорознавство - одна з основних профілюючих дисциплін навчального плану у системі фахових дисциплін диригентсько-хорового циклу з професійної підготовки бакалаврів за галуззю знань 02 Культура і мистецтво спеціальністю 025 Музичне мистецтво.

Метою викладання навчальної дисципліни «Хорознавство» є формування основ професійної майстерності, цілісного уявлення про всесвітню хорову культуру, підготовка здобувачів до самостійної роботи з хоровим колективом шляхом надання знань теоретичних основ хорового мистецтва та навичок роботи з хоровою партитурою.

Програмні компетентності, якими повинен володіти здобувач:

Загальні та фахові компетентності, які формує дисципліна (відповідно до освітньо-професійної програми).

Загальні компетентності	ЗК 1. Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово.
	ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння музично-професійної діяльності.
	ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу на основі логічних аргументів та перевірених фактів.
	ЗК 4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
	ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
	ЗК 7. Здатність бути критичним і самокритичним на основі самоаналізу та самоорганізації
	ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
	ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
	ЗК 12. Здатність працювати автономно.
	ЗК 15. Здатність генерувати нові ідеї (креативність), обґрунтовувати власні творчі й педагогічні рішення та спроможність планувати і здійснювати на їх на практиці.
	ЗК 19. Здатність до шанобливого й дбайливого ставлення до історичної спадщини світової та української культури, цінностей і традицій.
Спеціальні (фахові) компетентності	СК 3. Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва, особливості історико-культурного і художнього контексту його розвитку.
	СК 4. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.

	СК 5. Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва, зокрема світового та українського диригентсько-хорового мистецтва.
	СК 9. Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.
	СК 10. Здатність застосовувати базові знання провідних музичних систем та концепцій.
	СК 11. Здатність оперувати професійною термінологією.
	СК 13. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.
	СК 25. Здатність до осягнення хорознавчої специфіки виконавського репертуару, розуміння основних закономірностей й сучасних досягнень у теорії, історії та методології диригентсько-хорового мистецтва.

Передумови для вивчення дисципліни. Для кращого розуміння теоретичного матеріалу дисципліни потрібно набути знання з курсу «Історія хорового мистецтва» та опанувати навички з курсів «Читання хорових партитур», «Сольфеджіо», «Гармонія», «Аналіз музичних форм».

3. Заплановані результати навчання

Програмні результати навчання

Програмні результати навчання	РН 3. Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності.
	РН 4. Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.
	РН 8. Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.
	РН 10. Володіти базовими знаннями, практичними навичками організаційної та творчої роботи з ансамблевим колективом.
	РН 12. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
	РН 20. Володіти методами та навичками диригентської роботи з хором та підготовки концертних виступів.
	РН 24. Володіти методами опрацювання хорової, методичної літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу для подальшої розробки методики викладання фахових дисциплін.

4. Критерії оцінювання успішності навчальної діяльності

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (для екзамену)	Критерії оцінювання виконання
90 – 100	A	відмінно	Повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі; вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; знання основної та додаткової літератури; вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
82-89	B	добре	Достатньо повне розкриття змісту матеріалу відповідно до поставленого завдання; успішне виконання практичних завдань; розуміння значення спеціальних термінів, але не завжди доцільне їх використання; відсутність суттєвих помилок у викладенні матеріалу; вміння застосовувати при відповіді на питання базових знань з дисциплін музично-теоретичного і виконавського циклів; ілюстрування теоретичних положень відповідними прикладами; виявлення достатньо високого рівня знань, умінь і навичок з хорознавства; наявні незначних помилок у відповіді студента.
74-81	C		
64-73	D	задовільно	Зверхня обізнаність основної і додаткової літератури, передбаченої навчальною програмою; неточне розкриття змісту матеріалу відповідно до поставленого завдання; розуміння значення спеціальних термінів, але припущення помилок у їх вживанні; припущення суттєвих помилок у викладенні матеріалу; невміння застосовувати при відповіді на питання базових знань з дисциплін музично-теоретичного і виконавського циклів; недостатнє ілюстрування теоретичних положень відповідними прикладами; виявлення задовільного рівня знань, умінь і навичок з хорознавства.
60-63	E		

35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	Відповідь під час відтворення основного матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення; припущення суттєвих помилок у виконанні усіх завдань; невміння ілюструвати теоретичні положення відповідними прикладами; невміння застосовувати при відповіді на питання базових знань з дисциплін музично-теоретичного і виконавського циклів; виявлення незадовільного рівня знань, умінь і навичок з хорознавства.
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Виявлення незадовільного рівня знань, умінь і навичок з хорознавства. припущення суттєвих помилок у виконанні усіх завдань.

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

1. поточний контроль (індивідуальне опитування, виконання практичних вправ, дискусія, обговорення, доповідь, письмовий аналіз твору)
2. підсумковий контроль у формі екзамену.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Усього	Лекції	Семін.	Сам. р.
1	2	3	4	5
Розділ 1. Історія розвитку і специфіка хорового мистецтва. Класифікація співацьких голосів.				
Тема 1. Хорознавство, предмет, мета, завдання, зміст курсу.	7	2		5
Тема 2. Етапи розвитку вітчизняного хорового мистецтва. Огляд музично-хорової освіти в Україні	7	2		5
Тема 3. Етапи розвитку вітчизняного хорового мистецтва. Хорові школи України	7		2	5
Тема 4. Жанрові і художньо-виконавські особливості хорового співу: хор як сукупний об'єкт художньо-виконавського процесу	7	2		5

Тема 5. Характеристика співацьких голосів і хорових партій	9	2	2	5
Тема 6. Анатомічна будова голосового апарату. Охорона голосу	7	2		5
Разом за розділом 1	44	10	4	30
Розділ 2. Вокально-хорова техніка. Організаційно-методична робота.				
Тема 7. Основні елементи вокально-хорової техніки. Співацьке дихання	8	2	2	4
Тема 8. Звукоутворення	6	2		4
Тема 9. Дикція та орфоепія	6	2		4
Тема 10 Хоровий стрій	6	2		4
Тема 11. Хоровий ансамбль	6		2	4
Тема 12. Організація і функціонування хорового колективу	6	2		4
Тема 13. Підготовка диригента до роботи з хором	8		2	6
Разом за розділом 2	46	10	6	30
Усього годин	90	20	10	60

6. Зміст курсу

Курс складається з двох розділів. У першому розглядаються питання, що пов'язані з організаційними моментами хорового колективу, а саме: визначення поняття «Хор»; історія хорознавства; вивчення організації та комплектування хору; типи і види хорів; вокально-хорова діяльність; вокально-темброва культура хору; форми хорового виконавства; побудова голосового апарату; властивості співацького голосу; класифікація і характеристика співацьких голосів; регістри, діапазони. Також розглядаються особливості розспівки у хорі. Другий розділ спрямований на опанування технічними прийомами хорової звучності, що включає: умови досягнення хорового ансамблю; особливості хорового строю; специфіка дикції в хорі; правильна літературна вимова словесного тексту, відповідно до правил орфоепії; етапи вивчення партитури диригентом; план аналізу хорової партитури; використання художніх засобів хорового виконання; визначення ролі інтонації як важливого виразового засобу. Усі ці питання становлять Зміст програми «Хорознавство».

Розділ 1. Історія розвитку і специфіка хорового мистецтва. Класифікація співацьких голосів.

Тема 1: Хорознавство, предмет, мета, завдання, зміст курсу. Огляд музично-хорової освіти в Україні

Хорознавство – спеціальний предмет, що вивчає типи та види хорів, склад хорових партій, елементи хорового звучання (ансамбль, стрій, тощо) та інші засоби художньої виразності, репетиційний процес, організаційні питання, тощо. У вступній частині характеризується хорове мистецтво і підкреслюється його значення для української культури. Хорове мистецтво є першоджерелом і основою всієї музичної культури.

Тема 2: Етапи розвитку вітчизняного хорового мистецтва. Огляд музично-хорової освіти в Україні

Роль і значення хорового співу у розвитку музичної культури. Виховне значення хорового мистецтва. Культовий спів у Стародавній Греції, академія Платона, ліцей Арістотеля. Хрещення Русі та вплив візантійсько-болгарської монодії на хорову культуру Київської Русі.

Специфіка та національні ознаки українського хорового мистецтва (особливості мелодичної і гармонічної побудови, ладотонального устрою, поліфонічного розвитку, метро ритміки). Зародження християнського хорового співу у Київській Русі (X -XI століть).

Вплив М. Лисенка на розвиток музичної культури. Українська народна пісня в творчості композиторів. Заснування «Союзу співацьких і музичних товариств», «Вищого музичного інституту» (Львів, 1903). Діяльність К. Стеценка, Л. Ревуцького, О. Кошиця, М. Колеси, С. Людкевича. Творча та музично-просвітницька діяльність М. Леонтовича. Музично-хорові товариства: «Боян», «Бандурист» тощо.

Тема 3: Етапи розвитку вітчизняного хорового мистецтва. Хорові школи України

Формування науки про хор. Хорове мистецтво у дохристиянський період та в епоху Київської Русі. Початок осмислення хорового співу як мистецького і

педагогічного явища у IV ст. Виділення хорознавчого аспекту з загальної культури співу з початком багатоголосся в Україні. «Граматика мусікійська» Миколи Дилецького. Зміни хорових форм і жанрів впродовж XVII – XVIII ст. Формування хорознавчої науки у XIX ст. Розквіт хорового мистецтва на початку XX ст. Засновник науки хорознавства – П. Чесноков. Формування національної української професійної хорової культури. Етапи розвитку хорового мистецтва та науки про хор в Україні впродовж XX ст. Поява хорових шкіл. Сучасний стан хорового життя в Україні та у світі. Видатні хорові колективи, представники хорового руху. Перспективи розвитку хорового мистецтва.

Тема 4: Жанрові і художньо-виконавські особливості хорового співу: хор як сукупний об'єкт художньо-виконавського процесу

Визначення понять «хор», «диригент хору», «хормейстер», «регент». Поняття про хор. Тип хору — характеристика виконавського колективу за певним складом співацьких голосів. Вид хору — характеристика виконавського колективу або твору за кількістю самостійних хорових партій. Розташування хорових партій в хорі. Основні вимоги до розташування хору на сцені. Три системи розташування хору (лінійне, підковоподібне, віялоподібне). Залежність звучання від розташування хору на сцені та акустичних властивостей приміщення. Розміщення хорових партій та особливості розташування співаків у середині хорової партії.

Головні напрямки хорового співу: академічний та народний. Опора академічного співу на принципи та критерії світового музичного виконавства. Національні особливості академічного співу. Місцеві співочі традиції як база формування народного співу. Форми хорового виконавства: капела, ансамбль пісні та танцю, оперний хор.

Тема 5: Характеристика співацьких голосів і хорових партій.

Класифікація співацьких голосів. Характеристика жіночих голосів (сопрано колоратурні, лірико-колоратурні, ліричні, драматичні; меццо-сопрано ліричні, драматичні; контральто). Характеристика жіночих партій хору (сопрано, альти): діапазон, особливості регістрового звучання, технічні і художні можливості, функції. Характеристика чоловічих голосів (тенори альтіно, ліричні, драматичні;

баритони ліричні, драматичні; басы високі, низькі, октавісти). Характеристика чоловічих партій хору (тенори, басы): діапазон, особливості реєстрового звучання, технічні і художні можливості, функції. Характеристика та особливості діапазону, реєстрів, тембру дитячих голосів. Класифікація дитячих голосів (дисканти, альти). Характеристика та діапазон (загальний, робочий) дитячих голосів хору.

Тема 6: Анатомічна будова голосового апарату. Охорона голосу.

Будова співацького апарату. Процес співацького голосоутворення. Голосові складки та голосова щілина. Резонатори. Особливості розвитку дитячих голосів. Етапи розвитку голосового апарату дитини (молодший, середній і старший шкільний вік). Ознаки та особливості мутаційного періоду. Період головних змін голосу (мутація) людини складається з трьох етапів — початкового, основного і кінцевого і триває від кількох місяців до двох–трьох років

Гігієна та охорона дитячого голосу (основні положення). Голосовий режим школярів та учасників вокально-хорових колективів. Недоліки у вокально-хоровій роботі з дітьми та шляхи їх усунення. Охорона голосу дорослих голосів.

Розділ 2. Вокально-хорова техніка. Організаційно-методична робота.

Тема 7: Основні елементи вокально-хорової техніки. Співацьке дихання.

Хорове мистецтво як єдність технічного та художнього процесу.

Три групи елементів хорової звучності: вокально-технічна культура хору; музично-технічна культура хору; художньо-виконавська культура хору. Елементи музично-технічної культури хору як сукупність слухового сприйняття, відчуття та відтворення мелодії, гармонії, ритму музичного твору; чистота звуковисотного інтонування мелодії, ладо-гармонійного строю; інтонаційно-мелодичний, гармонічний та ритмічний ансамбль хору чи окремої партії; усвідомлене розуміння та сприйняття нотного тексту; елементарні навички сольфеджування.

Спів як складний процес взаємодії дихання, звукоутворення, резонаторів. Слух та м'язові відчуття. Уявлення про ідеальний звук, його відтворення та слуховий контроль.

Співоча постава. Характеристика співочого дихання. Загальні правила: грудно-брюшне, економність та рівномірність видиху. Дихання в повільному, помірному та швидкому темпі. Ланцюгове дихання. Зв'язок дихання зі звукоутворенням. Вимоги, що висуваються до співацького дихання. Співацька постава. Вдих. Фіксація. Видих. Опора дихання.

Види хорového дихання (повне, напівдихання, ланцюгове). Правила виконання ланцюгового дихання у хорі.

Методи і прийоми опанування співацького дихання.

Тема 8: Звукоутворення

Співоча опора. Діапазон. Регістри голосу (грудний, головний та мішаний). Перехідні звуки. Теситура (висока, середня, низька, зручна, незручна). Специфіка співацького звукоутворення. Вокалізація голосних. Округлення та «прикриття» звука.

Значення атаки звуку та її вплив на процес звукоутворення. Три типи атаки звуку; м'яка, тверда, придихальна. Можливі недоліки кожної з них. Вплив голосних та приголосних звуків на процес утворення звуку.

Обов'язкові якості атаки звуку: точне інтонування з початку фонації, характер звуку, форма слова, легкий без затиску горлянки і поштовхів початок співу. Атака звуку (тверда, м'яка, придихова). Форми звуковедення: legato, non legato, staccato.

Методи і прийоми роботи над звукоутворенням в хорі. Основні прийоми звуковедення в хорі. Єдність вокально-технічних та художньо-творчих елементів хорového виконавства.

Тема 9: Дикція та орфоепія

Дикція як один з елементів вокально-хорової практики. Специфіка мовної та співочої артикуляції.

Орфографія та орфоепія. Фонаторна діяльність артикуляційного голосового апарату. Зв'язок дикційних навичок з вокальними. Орфоепія приголосних в українській мові.

Артикуляція голосних в процесі співу. Вимоги до вимовляння основних і йотованих голосних. Особливості артикуляції дзвінких і глухих, сонорних, шиплячих і свистячих приголосних.

Специфіка вимовляння іншомовних текстів (латинський, німецький, французький, англійський).

Залежність дикції від темпоритмічних, динамічних, агогічних нюансів, звуковисотності, особливостей музичним творів, видів багатоголосся, стилю письма (гармонічного, гомофонно-гармонічного, поліфонічного та ін.), творів з елементами поліметрії та поліритмії.

Особливості роботи над дикцією у дитячих та юнацьких хорових колективах на кожному з етапів їх розвитку.

Тема 10: Хоровий стрій

Хоровий стрій як засіб художньої виразності виконання. Інтонаційний стрій як система звуковисотних співвідношень.

Історичні витоки поняття «стрий» в музиці. Натуральний, піфагорійський, чистий, темперований вили строїв. Залежність строю від ладотональної структури хорового твору.

Поняття про хоровий стрій як процес інтонування у хоровому співі.

Мелодичний (горизонтальний), гармонічний (вертикальний) хоровий стрій. Принципи інтонування горизонтального строю: в окремому ладу; в гармонічному, мелодичному мажорі та мінорі; в інтонуванні інтервалів в різноманітних ладах народної музики в виконанні *діатонічних* і консонансних інтервалів; в інтонування хроматизмів та альтерації.

Принципи інтонування вертикального строю:

- залежність від викладення хорової партитури (гармонічної, гомофонно-гармонічної, поліфонічної в її різноманітності);
- кількісне та якісне відношення угруповання колективу; залежність інтонації від вокальних навичок хору та особливостей твору. Вплив на стрій:

- метроритмічної структури, темпу; ладотональності, модуляції, хроматизмі в; характеру мелодії та голосоведіння; гармонічної структури; фактури, теситури, динаміки;
- вокальність літературного тексту; особливості дихання.

Стрій гармонічний і мелодичний. Принципи інтонування ступенів мажору та мінору. Інтонування акордів. Інтонаційні труднощі ладу (мінор).

Тема 11: Хоровий ансамбль

Багатозначність змістів поняття «ансамбль». Поняття «ансамбль» у музичної культурі.

Види вокально-хорового ансамблю: інтонаційний, динамічний, тембровий, текстовий, гармонічний, поліфонічний, природний, штучний, мелодичний, ритмічний, темповий, різнометричний, агогічний, дикційний, орфоепічний та ін.

Природний та штучний ансамблі у різно-стильових творах та творах з різними теситурними умовами голосів.

Умови створення ансамблю у хорі: відповідна кількісна комплектація хорового колективу, формування якості кожної партії за тембровою, голосовою ознакою.

Ансамбль сумісного виконання: співак-хор, інструменталіст-хор, оркестр-хор та ін. Взаємозв'язок колективу та диригента в процесі інтерпретації художнього образу твору.

Тема 12: Організація і функціонування хорового колективу

Види вокально-хорових колективів (академічного і народного напрямку) та їх роль у хоровому мистецтві. Організація дитячого, жіночого, чоловічого, самодіяльного, професійного (обговорення умов функціонування колективу, вирішення питань матеріального забезпечення, залучення учасників до колективу, комплектування хору). Прослуховування. Організація і проведення репетицій (час, тривалість, форма, структура). Розспівування: функції і завдання. Вибір музичного матеріалу для розспівування. Принципи добору репертуару (доступність художньо-образної сфери, художня цінність і довершеність, різноманітність, відповідність віковим особливостям і виконавським можливостям колективу та ін.).

Умови й особливості організації концертних виступів хорового колективу.

Тема 13: Підготовка диригента до роботи з хором

Виконання хорового твору як комплексний процес, що потребує від диригента всебічного знання музичного тексту твору. Вивчення та засвоєння хорової партитури та її функції: освітня, розвивальна, виховна.

Практичне засвоєння хорової партитури: вивчення хорового твору методом гри на фортепіано; вокально-інтонаційне засвоєння хорового твору; диригентсько-технічне засвоєння; зорове та слухове засвоєння.

Теоретичне засвоєння хорової партитури потребує: аналіз хорового твору (попередній, фрагментарний, цілісний); підготовка письмового аналізу хорового твору.

Складання плану роботи над твором з хоровим колективом (технічні і художні завдання). Методика роботи над хоровим твором. Основні етапи (вступна бесіда, показ твору, розучування, художнє виконання).

7. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Хорове мистецтво як частина світової культури. Хорові школи України	2
2	Характеристика співацьких голосів і хорових партій	2
3	Співацьке дихання: методики, системи, вправи	2
4	Хоровий ансамбль	2
5	Підготовка диригента до роботи з хором. Аналіз хорової партитури (письмова робота).	2
Усього		10

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Тема 1	Хорознавство, предмет, мета, завдання, зміст курсу	5
Тема 2	Етапи розвитку вітчизняного хорового мистецтва	5
Тема 3	Жанрові і художньо-виконавські особливості хорового співу: хор як сукупний об'єкт художньо-виконавського процесу.	5

Тема 4	Класифікація співацьких голосів.	5
Тема 5	Охорона голосу	5
Тема 6	Основні елементи вокально-хорової техніки: реєстри, співочий діапазон, теситура, перехідні звуки, атака звуку. Будова і функціонування голосового апарату.	5
Тема 7	Співацьке дихання: специфіка співацького дихання, методи і прийоми роботи над дикцією в хорі, вправи над типами дихання.	4
Тема 8	Методи і прийоми роботи над звукоутворенням в хорі: основні прийоми звуковедення в хорі.	4
Тема 9	Дикція та орфоепія: види вимов; специфіка вокальної мови; характеристика мовних звуків. Орфоепічні закономірності у співі; вимова голосних і приголосних; відхилення від норм літературної мови.	4
Тема 10	Хоровий стрій. Поняття «зонного строю», яке притаманне хоровому співу. Правила інтонування інтервалів, ступенів ладів вгору і вниз, вибудування чистого звучання у мелодичному й гармонічному строї.	4
№ з/п	Назва теми	д/в
Тема 11	Хоровий ансамбль: «види» і «різновиди ансамблю», характеристика кожного різновиду.	4
Тема 12	Організація і функціонування хорового колективу (дитячого, жіночого, чоловічого, мішаного).	4
Тема 13	Підготовка диригента до роботи з хором: правила і етапи вивчення хорової партитури диригентом. План аналізу хорової партитури.	6
Усього		60

9. Форма та методи контролю.

Поточний контроль (індивідуальне опитування, виконання практичних вправ, дискусія, обговорення, доповідь, письмова контрольна робота)

Підсумковий контроль у формі екзамену.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота													Екзамен	Сума
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	20	100
3	3	10	3	10	3	10	5	5	5	10	3	10		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

		Оцінка за національною шкалою
--	--	-------------------------------

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендовані джерела інформації

1. Герасимова-Персидська, Н. О. (1978). Хоровий концерт на Україні в XVII–XVIII ст. *К.: Муз. Україна.*
2. Дмитревський, Г. О. (1961). Хорознавство і керування хором: елементарний курс. *К.: Держ. вид-во образотворчого мистецтва і музичної літератури УРСР.*
3. Іванов В. Ф. (1992). Співацька освіта в Україні у XVIII ст. *К.: Вища школа, 71.*
4. Корній, Л. П. (2001). Історія української музики. Частина 2.
5. Костенко, Л. В., Шумська, Л. Ю. (2013). Хрестоматія з хорознавства.
6. Смирнова, Т. А. (2018). Хорознавство.
7. Шреєр-Ткаченко, О. Я. (1980). Історія української музики. *К.: Музична Україна, 1, 200.*

Навчальне видання

ХОРОЗНАВСТВО

**програма та навчально-методичні матеріали до курсу для здобувачів першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 025 «Музичне мистецтво»,
ОП «Хорове диригування»**

Укладач:

В. В. Воскобойнікова,
кандидат мистецтвознавства, старший викладач кафедри хорового диригування та
академічного співу Харківської державної академії культури

Комп'ютерний набір та верстка

В. В. Воскобойнікова

Видається в авторській редакції

План 2024

Підписано до друку 29.04.2024 р. Формат 60x84/16.
Гарнітура «Times». Папір для мн. ап.
Ум. друк. арк. 7,67. Обл.-вид. арк. 8,52.

Адреса редакції і видавця:
ХДАК, Україна, 61057, м. Харків, Бурсацький узвіз, 4
тел. (057) 731-27-83. e-mail: rvv2000k@ukr.net.
Свідоцтво про держреєстрацію ДК №3274 від 04.09.2008 р.